

Andrej Blatnik

In vse se spremeni

Zameti

Na eni strani morje, na drugi pečine. Hitra cesta, dolga luč. Glasba drži oči odprte. Kratke pesmi o bolečih ljubeznih. *Šele polnoč je. Zapelji me, da ne bo dolgčas. Ne bo izvedela, da sva bila skupaj. Šele polnoč je. Naj nama bo nevarno. Rada bi vedela, ali misliš name, ko si z njo. In še preden obleko mi slečeš, vedeti moraš nekaj, tudi moje telo se drži duše in z njim ti bom tudi njo dala.*

Vse ljubezni se končajo nesrečno, pojejo pesmi. Tako daleč je vse in tako blizu. V daljavi utripa bencinska postaja. Čakam. Gledam. Šipe so zarošene od mojega diha. Torej sem. Dolgo sem razmišljala, a zdaj vem. Šel bo nalivat. In vzela bom torbico, rekla, da grem odtočit, in sedla v neki drug avto, gotovo je kateri odprt in pripravljen, šla na drugo pot. Gotovo so. Gotovo bo razumel. Toliko glasbe, ki je vse pojasnila. Vse ljubezni se končajo nesrečno, pojejo pesmi.

Hitra cesta, dolga luč

“Ni dobro, da ženska potuje sama,” ji je rekel, tik preden je izstopila. Ni se ozrla. “Vem,” je rekla in zaprla vrata. “Nevarno je,” je še dodal v zaprta vrata, skomignil in spet vžgal motor. Kdor jo bo pobral tukaj, je pomislil, je nevaren. Nevaren, ker samo taki pobirajo tukaj, kjer je nevarno.

Vem, je še enkrat pomislila, o, to pa vem. Ni dobro, da ženska potuje sama. Nevarno. Še dobro, da imam še zmeraj v torbi tisti nož. Nisem ga hotela pustiti zraven. Saj sem ga dobro zbrisala, ampak nikoli ne veš. Lahko bi še kaj našli, ko bi ga našli. Nevarno, seveda, se zgodi vse mogoče, ko človek stopa. Nikoli ne veš, kdo te vzame v avto. Nikoli ne veš, kakšna boš prišla ven.

Te besede pišem

v nekem hotelu v starem delu bogatega mesta. Moja soba ima balkon, televizor, grelnik vode, telefon, posteljo za dva, čeprav sem sam. S sabo sem prinesel računalnik in mobilca. Kadar sem v takih hotelih, bi rad napisal kako pismo ali poslal kako sporočilo. In ko prižigam računalnik, da bi poiskal zvezo, pod oknom zavije sirena. Z balkona gledam, kako nalagajo na tleh ležečega fanta na nosila. Njegova prijateljica histerično joka. Najprej se reševalci trudijo, potem pustijo, da se jim fant zvrne na tla. Zdaj so njihovi gibi bolj grobi, ne zadržujejo se več, končano je. *Overdose*. Punca je utihnila, stopila je korak nazaj, zdaj ve, da njen jok ne more nič spremeniti.

Te besede pišem, tudi te besede ne morejo nič spremeniti. Še zmeraj bo postelja za dva prazna in soba tudi, če izvzamemo mene seveda. Še zmeraj bom hotel poslati kako sporočilo, pa ga raje ne bom, ker bom žalosten, če ne bo odgovora. Fant na nosilih bo še zmeraj mrtev in njegova prijateljica bo še zmeraj vedela, da njen jok ni mogel nič spremeniti. Te besede pišem, tudi to se ne more spremeniti. Tudi ti, ki si jih zdaj končno prebrala, ne moreš ničesar spremeniti. Zdaj so pač tu. Fanta pa ni več. Reševalci so že zdavnaj zložili nosila, si umili roke, odšli domov, svoja življenja imajo, precej trupel po cestah. Tudi njegova prijateljica je odšla domov, mogoče se je njeno življenje spremenilo, mogoče je šla v komuno, se odvlekla, zdaj je drugje, mogoče pazi na tvoje otroke v vrtcu. Zdaj, ko to bereš, je nekdo drug v tisti sobi in mogoče ne zavija nobena sirena, mogoče nihče ne umira pod oknom. Tako je bolje. Tako se te besede iztečejo srečneje. Včasih je bolje, če se nič ne zgodi.

Besede so pomembne

Ko sem prišel v sobo, sem pogledal vizitko, ki mi jo je dal receptor. Bila je slika, bila je telefonska številka, bil je zapis v nerazumljivem jeziku.

Zavrtel sem številko. Ženska se je oglasila. Takoj sva prešla na angleščino. "Malo sem osamljen," sem rekel. "Bi prišli v mojo sobo?" Ženska je dolgo molčala. "Ste prepričani, da veste, koga kličete?" je končno rekla. "No, na vizitki je slika. Niste to vi?" "Sem, vendar – ste prebrali, kaj piše spodaj? Besede so pomembne." "Potem niste –" "Nisem."

Nisem vedel, kam naprej. "Kaj pa potem? Kaj lahko počneva?" "Poslušala bom vašo zgodbo," je rekla. Zavrtelo se mi je. O nečem takem sem nekoč že bral in ni se dobro končalo, če se prav spomnim. "Nimam zgodbe." "Seveda jo imate, vsi jo imamo. Ne bi bili v tem hotelu, če je ne bi imeli." Nisem mogel verjeti temu, kar sem slišal. O tem, zakaj sem tu, zagotovo ne bom –

"Ali ne bi vseeno prišli v mojo sobo," sem poskusil. Slišal sem, kako je odkimala. "Mojo številko imate. Ko boste želeli, pokličite. Poslušala vas bom."

Poslušala? *Poslušala?* Telefon sem odložil čisto na rob postelje, gnusil se mi je. Zakaj bi kdo poslušal, kar se je zgodilo nekemu drugemu, čisto neznanemu? Zaradi denarja, seveda. Gnusno. Spet denar. Kupi lahko vse, vse razen –

Sedim v svoji sobi. Spodaj na ulici brbota življenje. Moral bi vstati, moral bi iti ven, med ljudi, si prigovarjam. Ne vstanem. Med prsti svaljkam vizitko in premišljam, kako bi začel. Kateri stavek naj bo prvi. Začeti dobro, to je pomembno. Besede so pomembne.

Trenutek odločitve

Moški sklene, da tako ne gre več naprej. Moški ugotovi, da vse ženske hočejo biti samo prijateljice, da tudi tiste, ki prespijo, prespijo zato, ker jih je zavrnil njegov najboljši prijatelj. Moški da odpoved, odda stanovanje. Moški odide v tujino. Moški dolgo potuje in molči, ljudje ga ogovarjajo, odgovarja na kratko, kolikor le gre. Moški je končno utrujen, moški se nekje ustavi, moški si najame sobo. Moški gleda dekle, ki mu postilja posteljo. Moški čuti, da se v njem nekaj prebuja, nekaj, za kar je mislil, da je pustil daleč v preteklosti. Moški reče dekletu, da je lepa. Moški je vesel, ko se dekle zasmee in zahvali. Moški vpraša, če ima po delu kaj časa za pijačo. Moški je zadovoljen, ko dekle pravi, da ima. Moški misli, da je prav, ko po pijači, po pijačah pravzaprav, dekle zavrne njegovo vabilo v sobo, pravzaprav v posteljo, ki jo je postiljala. Moški si reče, da je res še prezgodaj. Moški je vesel, ko drugo jutro zagleda dekle na hodniku in se mu ta nasmehne. Moški je zaljubljen. Moški sklene, da ne bo več potoval, ta kraj je ravno tako dober kot vsi drugi, pravzaprav boljši, precej boljši. Moški vabi dekle na nove večerje, na pijače, na izlete na dneve, ko je prosta. Moški jo, ko je enkrat prosta dva dni, povabi na daljši izlet. Moški jo po večerji v daljnem mestu vpraša, ali bi ostala, ali bi prespala. Moški je srečen, ko reče, da bi. Moški ve: biti mora v drugem hotelu, ne v njenem. Moški plača sobo, pusti napitnino, naroči pijačo v sobo. Moški uživa, ko čuti zavistne poglede na hrbtu, ko se vzpenja proti sobi. Moški ne razume, zakaj dekle začne jokati, ko zagleda posteljo, ki je namenjena dvema, njima, in ne enemu, njemu. Moški pomisli: to je ljubezen, presenečenje, vselej te preseneti, tudi njo je. Moški si reče: moraš živeti za nekaj večjega od sebe. Moški stopi k njej, položi ji roke na rame. Dekle ga gleda, dolgo ga gleda, nato se prekriža in si začne odpenjati bluzo. Dekle ga vpraša: me boš vselej ljubil? Moški pomisli: da, to je pravo vprašanje za ta trenutek. Moški je srečen.

Na papirju

Bil je eden tistih moških, ki so odšli po časopise in se niso vrnili. Dolgo ni vedel, zakaj. Ampak zdaj je. Zato, da bi srečal njo, si je govoril. In zdaj bi se rad vrnil. Ampak ona ni hotela z njim. Ne. Drugače je rekla. Hočem, pa ne morem, je govorila. Ni razumel. Kjer je volja, je pot, je govoril. A zdelo se mu je, da ga ne razume. Čeprav je govoril počasi in s preprostimi besedami. In čeprav je obljubil, da ji bo kupil karto, obleke, čevlje, takšne kot na tistih slikah, iztrganih iz revij. Pa ni hotela.

Potem mu je nekega večera, ko je tropski dež spremenil ulice v deroče blato in res nista mogla na večerjo, povedala, da ne obstaja. Kako ne obstajaš? je vprašal. Seveda obstajaš, kaj bi sicer vse te noči čutil ob sebi. Ob tebi že, na papirju pa ne, je rekla, nimam potnega lista, ne morem oditi.

Nimaš? Naredila bova, je rekel, vse bom uredil, odšla bova. Odkimavala je. Ne moreš urediti, tudi rojstnega lista nimam, oče in mama me nista dala na papir, v naši vasi tega nismo počeli, ni bilo pomembno, kdo pa je vedel, da bom šla v mesto, v naši vasi tega ni bilo treba. In zdaj ju ni več, tudi naše vasi, v kateri so me poznali, ni več, zdaj je prepozno, zdaj sem v mestu, samo še ti me poznaš, ampak ne z imenom, s katerim so me poznali naši, ime sem spremenila, da me ne bi spoznali, če bi kdo prišel sem in se vrnil in govoril o meni.

Ampak, je rekla in gledala njegove začudene oči, saj ni pomembno. Sva, tukaj, skupaj, živiva, kaj bi hotela še več? Res, živiva, na mojem papirju, je pomislil in potipal sveženj bankovcev v žepu, ki spet ne bo kupil karte domov, do tiste trafike, v kateri so še zmeraj čakali njegovi časopisi.

Druge poti

Rekel je: Lahko spim na stolu. Lahko zaspim za zadnjim gostom, vstanem pred prvim. Lahko vam privabim goste. Če bodo belci videli, da nekdo njihov že sedi tu, bodo prišli. Cene boste lahko potrojili. Seveda domačih potem ne bo več. Odločiti se je treba. Primerjati. Razlike v ceni krat količine, pravi temu stroka. Lahko pa sem, če tako hočete, skoraj neviden, kuham, pomivam, še vi me ne boste opazili.

Rekli so: kaj delaš tukaj? Ti ne sodiš sem. Zakaj nisi ostal pri svojih?

Rekel je: starši so umrli. Otrok ni bilo. Žena je odšla.

Prijatelji, so rekli oni.

Prijatelj, je rekel on, no, žena je odšla s prijateljem.

Zakaj sem? so rekli. Zakaj v našo vas? Sem jih ne pride prav veliko.

Od vaših nihče.

Saj, je rekel. Saj, zato.

Hm, so rekli. Tamle je še prostor. Imaš odejo? Odkimal je.

Dali so mu odejo. To odtegnemo od plače, so rekli.

Pokimal je. Ko bo plača, izvolite, je rekel.

Nimaš denarja? so rekli.

Nasmehnil se je. Nimam več. Žena, prijatelj, dolga pot do vas ...

Boš skledo riža? so rekli.

Če ga imate kaj odveč, je rekel.

Zasmejali so se. Skledo riža odveč! Res je že čas, da je prišel belec tudi v našo vas. Dobrodošel, prijatelj.

Zdrznil se je.

Je še kaka vas naprej od tod, čeprav ni več poti? je vprašal.

Sončni zahod na plaži Varkala

Ruske mafijske neveste ure dolgo telefonirajo. Njihovi lasje so pobarvani v srebro, zlato in platino. Njihovi moški imajo pobrite glave in verige na pobritih prsih so zlate, samo zlate. Moški se držijo skupaj, ženske skupaj. "Res ne bi malo trave?" že petič vpraša moški, ki je pripravljen biti kar koli: vodnik, zvodnik, duhovni vodja, kar pač želiš in kar bo prineslo boljšo tarifo. "Ne kadim več," se že petič zlažem; lahko bi si že zapomnil, si mislim, jaz sem si. "Samo poglej, nič ne stane," ponavlja. Gledam njegovo travo. Kaj naj rečem? Lepa je videti, lepo sušena, pri nas doma bi bila vredna vsaj desetkrat več, kot pač vse tukaj. "Ponudi tistim tam čez," rečem in kažem na Ruse. Komaj opazno odkima. "Ti ne bodo moje stranke," tiho reče. Mišičasti Rus se ne meni za najin poskus kupčevanja, pije svoj ingverjev šejk in lista po katalogu, v tej kolibi prodajajo zbrana dela Johna Zorna na empetriju, na vašem disku precej ceneje. Civilizacija se lahko uspešno stisne na malo prostora. "Povsod ti Židje," mrmra, "jih je kot Kitajcev." Indijcev je še precej več in njihova trava se hitro suši, sonce jo je ožgalo, trideset stopinj šestega januarja. Rus si sezuje natikače, a si naglo premisli, žgoči pesek peče boso nogo, samo Indijci so navajeni, tisočletja so jih izučila. Ženskice ga gledajo in se hahljajo, možakar nekaj zasika in utihnejo, spet začnejo božati svoje telefončke. Ne, danes jim ne bo plačal ajurvedske masaže, ki sprošča in pomirja. Naj bo vse divje. Naj se čutijo robovi. Naj živi razlika.

Madeži

Bil je prašen, čisto popraskan, na majici so bili postani rumeni madeži. “Vrgli so me z vlaka.” “Vrgli? Kar tako?” “Nahrbtnik. Ostal je z njimi.” “Kaj boš zdaj?” “Najprej bi kaj popil.”

Natočili smo, vodo si je pljusknil v obraz, pesek se je začel luščiti. “Še, prosim.” Spogledali smo se, vode je bilo že za nas premalo, ampak ni šlo za to. Zdaj se bo hotel, smo pomislili, še peljati z nami. In džip je bil tako poln, da smo bili drug drugega že pošteno siti.

“Se zgodijo, take stvari,” smo ga hoteli malo od daleč tolažiti, “če človek veliko potuje.” Odkimal je. “Prvič sem šel. Moj oče je veliko potoval, jaz pa – prvič.”

Spogledovali smo se. Tisti madeži – Mi sicer tudi veliko potujemo, ni kaj, ampak pazimo na slog. “A zdaj pa ni šel? Že prestar?” Ker mi, smo pomislili, smo sicer res že zreli, dozoreli, ampak za pot pa še nismo prestari, in če bo vse dobro, ne bomo nikoli –

“Je. Nekako je.” Kako? Kje pa je? “V tistem nahrbtniku. Zaprt v škatlo.” Temu se je zbledlo, smo pomislili, kaj pa ta govori –

“Umril je. In napisal oporoko. Da dobim vse, ko stresem njegov pepel v puščavo. In tako –” Pepel? “V nahrbtniku. Je bil. Spakiran. V čajno škatlo.”

In tako so ti ukradli vse. No, zmeraj se lahko zlažeš, zmeraj lahko rečeš, da se je to zgodilo šele potem – Edini, ki bi te lahko izdali, so tisti, ki so te vrgli z vlaka, no, pa še mi, ampak mi – “No,” smo rekli. “No. Oče je potoval. Bi razumel. Sploh pa, kaj bi takšni s tako škatlo. Ko jo bodo odprli, ko bodo videli, da čaja ni, bodo vrgli proč. In tu –” Razširili smo roke. Pesek, pesek povsod.

Kimal je. “Sem že vse to premislil, hodim že lep čas,” je rekel. “Ampak. Kako naj *vem*?” Skomigali smo. Kako naj vemo, kako naj veš? “Če to naredim, bo na vsem, kar bom dobil, madež. Ni *pošteno*.”

Hja. Kaj zdaj? Pojdi z nami, bomo že kako, do mesta, potem bo laže – ko se človek stušira, laže misli.

Odkimal je.

“Ne morem nazaj, dokler ne najdem očeta. In vidim, da je vse v redu.”

No, smo pomislili, igla v kupu sena, to še gre, ampak prah v oceanu peska, to pa – “Lahko še kaj pomagamo?” smo rekli.

“Samo še malo vode bi,” je zamrmral in se že začel obračati proti obzorju.

Mimo grede

Tisti kamen. Ki je priletel. Skozi okno. Mimogrede. Priletel. Skozi okno. Drvečega vlaka. Z rešetkami na oknih. Zaradi tistih zunaj. Ki mečejo kamne. V drveče vlake. Ker so jezni. Ker so proč. Proč od premika. Tisti kamen. Je zletel mimo rešetk. Mimo žensk, ki so sedele ob oknu. Ob rešetkah. Tisti kamen. Ki ga je nekdo vrgel. Je zletel mimo. Mimo vseh. Razen mene. Ki sem sedela pri vratih. Že skoraj zunaj. Skoraj čisto proč. Tisti kamen. Je priletel. Z jezo vseh tistih zunaj. Jezo na vse, ki gredo mimo. Priletel. Mimo vseh. Razen mene. Ki sem prišla od daleč. Tisti kamen. Od daleč vržen. Ki me je zadel. Naravnost. Ki ni šel mimo. Ki mi je zlomil nos. In ženske so zavpile. Tisti kamen. Ovit v blato. Ki je brizgnilo naokrog. In se pomešalo s krvjo. Mojo. Tisti kamen. Nosim zdaj v torbi. Najprej sem mislila: ko se bom spet peljala s tistim vlakom, ga bom vrgla nazaj. Leta so tekla in nisem več šla v tisto smer. Zdaj gledam, kako mimo vozijo vlaki, in premišljam: mimo. Imam pa kamen v torbi.

Ena sama noč

Spat greš še kot bančni mogotec, zbudiš pa se kot voznik rikše. Sprašuješ se: kako je mogoče? Kam je izginila moja vila? Ena sama noč in vse se spremeni. Zdaj spiš na ulici, edine čevlje si tlačiš pod glavo, da jih ne bi ukradli. Nihče ti ne verjame, ko razlagaš, da si bil še pravkar bogat. Smejijo se, ti pa se sprašuješ, kako si se čez noč naučil njihovega jezika in kaj se je zgodilo s tvojim. Ne spomniš se ga več, zato se ne moreš zateči na nobeno ambasado po pomoč. Tudi tvoja koža je čudno potemnela in razumeš, zakaj ti nihče ne verjame, da si bil človek, ki je odločal o življenjih toliko drugih ljudi, zdaj pa čakaš, da bo kdo hotel, da ga za skledo riža vlečeš po ulicah.

Noči so težke. Vsako noč upaš, da se boš spet zbudil v svoji postelji in ugotovil, da se ti je samo sanjalo. Vendar se ne. Potem se nekega dne, ko spet čakaš, v blatu pred tabo zablešči prstan. Pobereš ga, obrišeš, gledaš, kako se lesketa. Lahko bi bil zlat. Hitro ga skriješ v čevelj. Veš: previdno je treba. Če bi kdo izvedel, kaj imaš, se mogoče ne bi več zbudil. Vsa žalost izgine. Veš: zdaj bo šlo samo še na boljše. Ena sama noč in vse se spremeni. Pomisliš: če je prstan pravi, če je to začetek novega bogastva, ne bom nikoli več spal. Prenevarno je. Ena sama noč in vse se spremeni.

Ne znam se odločiti

in ves čas sem odločal, si je rekel. Bil je jezen, ker mu je avtomat požrl denar. Stresal ga je, a pločevinka se ni hotela prikotaliti. Navsezadnje se je vdal in pil vodo iz pipe. Ni imela znamke, a vseeno je odžejala. Za poraz v boju s strojem se je maščeval tako, da je pobral kovance s krožnika pred vecejem. Razmišljal je, da bi zaračunal tudi zapravljeni čas, a če bi računal po svoji tarifi, toliko kovancev sploh ne bi mogel odnesti.

Za brisalci ga je čakal brezplačnik. *Bankrot skladov. Varčevalci divjajo. Mogotec pobegnil.* Ne komentiram, je pomislil in ugriznil v misel. To je bil nekdo drug. Ne on. On ima zdaj drugo ime, druge papirje, drugo podobo. In račune na nekaj drugih koncih sveta. Med katerimi se zdaj ne zna odločiti. Ker ni bil še nikjer. Zmeraj samo v svoji pisarni, pri svojih računih. Ampak nekoč bo treba izbrati. Ne še zdaj. Lahko še vozi, letališče je še daleč. Nekoč.

Strokovnjaki

Ustavili so nas na prvem odcepu z avtoceste. Ko so začeli mahati, sem hotel peljati kar naprej, ampak potem sem videl, da imajo pištrole. Merile so v nas. "Kam greste, ne veste, da je vojna?" so kričali. "Kakšna vojna?" sem vprašal. "Med nami in njimi," so rekli in drug drugemu poznavalsko prikimavali. "Nisem vedel," sem skesano priznal. "Nič nisem slišal." Prikimavali so. "Seveda, o nas ne poročajo. Nismo zanimivi. Njim pa bolj ustreza, če je videti, kot da je vse v redu. Sicer bi nas bilo več."

"Če vas postrelimo," je rekel nekdo, "bomo prišli v občila. Kose vaših trupel bomo pošiljali na uredništva. Ni mogoče, da bi to prezrli." Preostali so poznavalsko kimali.

Odkimaval sem. "Slaba publiciteta," sem rekel. "Verjemite mi, sem iz stroke. Stiki. Na kongres gremo. Odsekani udi, to je nekako ... predzgodovinsko. Imeli vas bodo za brezumne barbore. Si to želite?"

Spogledovali so se in odkimavali. "Saj sem si mislil," sem jim rekel. "Drugače je treba, drugače. Drugi časi so."

"Kaj nam predlagate?" so poklapano rekli.

Hm. Kaj predlagamo?

"Mi smo iz stroke, mi vsi. Na kongres gremo. Naredili bomo delavnico, iskali najboljše promoideje, smo ravno govorili, da ne vemo, za kaj. Evo: za vojno, ki ne more v medije. Pa vam povemo. Vi zadovoljni, mi zadovoljni. *Win: win* zadeva, pravi stroka."

Bili so zadovoljni, zmagali smo. "Pogodba?" "Pogodba."

Ko smo se odpeljali, so nam navdušeno vzklikali. Lahko bi kdo tudi ustrelil v zrak, sem premišljal, to bi naredilo slovo še bolj slovesnejše. Mogoče sploh nimajo pravega orožja. Mogoče so nas prinesli okrog. Spet brezplačna storitev! Ampak nismo bili prepričani. Zato nismo šli nazaj in vprašali. In, za vruga, tudi to delavnico moramo speljati. Mogoče je vse skupaj resnično. Mogoče je res kakšna vojna, za katero ne vemo.

Nedeljska kosila

Nekoč, še pred vojno, so k moji babici, tako se spominja, hodili na kosilo generali, dobri prijatelji mojega dedka. Ti časi so minili, dosti časa je minilo. Današnji generali se ne menijo za družabna nedeljska kosila, sedijo v pisarnah in klikajo po ekranih, zdi se, da se sploh ne menijo za mojo babico in njeno znamenito polnjeno raco. Razumljivo je, da v današnjih časih moja babica ne more brezskrbno pričakovati naslednje vojne. Mrzlično kopiči sestavine za polnjeno raco v klet, zamrzovalnik je poln obglavljenih teles v plastičnih prevlekah, kupila je naftni generator, kajti znano je, da v vojni elektrike kmalu zmanjka, nafta bi morala zdržati nekaj nedeljskih kosil. Ob nedeljah babica kliče vnuke, drugega za drugim. "Boste prišli, ko bo vojna?" sprašuje. "Boste prišli?" Razlagamo, da se lahko kaj zaplete, ceste lahko zaprejo, mogoče bodo streljali, koga lahko celo pokličejo k orožju. "Ne bom sama jedla svoje race," hlipa babica na drugi strani žice, "ne bom sama, taka kosila nimajo smisla. Ne maram vojne, takih vojn ne maram, včasih so bile vojne, kot se spodobi, niso se mešale v mojo polnjeno raco." Ti časi so minili, babica, ji potrpežljivo pojasnujemo, zdaj je vse zmešano, zdaj nihče več ne ve, kako bo, če bo. Babičino stokanje se počasi umirja, odlagamo aparature in stopamo h garderobnim omaram, zaskrbljeno preverjamo, ali je vse na svojem mestu, vse orožje nabito in vsa varovala odpeta, pripravljen, treba je biti pripravljen, zdaj nihče več ne ve, kdaj bo, ko bo.